

כיון שבסברא אין לחלק בין ספק לודא, ורק דבר שנלמד בגזירה שוה צריך שיהיה דומה בדיוק למלמד (הערות הגר"ש אלישיב).

וְאִימָא צְוָה רְגְלִים, וברגלים לא היה חילוק משמרות, אלא כל הכהנים עבדו יחד [כמבואר בגמ' (סוכה נה, א)], ושאלת הגמ' היא, שכל הכהנים בעולם יצטרכו פרישה לפני הרגלים, ואף שהגמ' לעיל אומרת שלא יתכן שכל הכהנים שבעולם צריכים פרישה, היינו דוקא כלפי מה שהקשו שם מדוע אין חיוב פרישה בכל הקרבנות, ועל זה תירצו שלא יתכן להצריך את כל הכהנים לחיות לעולם בפרישה, אולם כאן השאלה היא רק לגבי קרבנות הרגלים, וסוברת הגמ' שיתכן שכל הכהנים שבעולם אכן יהיו צריכים פרישה לפני הרגל (הגהות ר"א לנדא). ויש שפירש, שמה שאמרו שלא היה חילוק משמרות, היינו רק לעולת ראייה ולשלמי חגיגה, אבל קרבנות ציבור של הרגלים הוקברו על ידי המשמר של אותו שבוע, ושאלת הגמ' היא שאנשי אותו משמר יצטרכו פרישה (קרבן אשם).

דְּנִין דְּכָר שְׁנוּהָה פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה וְכוּ, ומילואים היו פעם אחת בשנה (רש"י), ואין הכוונה שמילואים נהגו פעם אחת בשנה בכל שנה, שהרי נהגו רק בימי משה ובימי עזרא, אלא הכוונה שכשנהגו, לא נהגו יותר מפעם אחת בשנה (ריטב"א). ואף שקרבנות המילואים אינם באים מחמת הזמן אלא מחמת תחילת העבודה במשכן או במקדש, מכל מקום כיון שיוס' א' בניסן נקבע לתחילת עבודת המשכן, נחשבים קרבנות המילואים כקרבנות שבאים מחמת הזמן (שיעורי הגר"מ פיינשטיין אות לז, וראה שם שברש"י מנחות מה, א ד"ה רב אשי מבואר, שגם בימי עזרא התחילו לעבוד בבית המקדש בא' ניסן).

וְכִי תִימָא לֹא יִדְעִין הִי מִיָּמִינָהּ, ומכיון שלא יודעים איזה רגל לרבות, בהכרח שחיוב פרישה לא נאמר כלל על קרבנות הרגלים (ע"פ גבורת ארי ד"ה ואימא שמיני).

אֵי חַג הַמִּצּוֹת וְכוּ אֵי חַג הַסּוּכּוֹת וְכוּ, ואף שאין כאן לימוד מבורר איזה חג טעון פרישה, חכמים יבינו מדעתם איזה מהם חשוב יותר שנאמרה בו פרישה (תוס' רא"ש). ויש שכתב, שמסתבר שחג הסוכות הוא שנתרבה לפרישה, כיון שמצוותו מרובה, והוא דומה ליום שמיני למילואים שהיתה מצוותו מרובה מאוד, כמו שאמרו בגמ' בשבת (פז, ב) שאותו היום נטל עשר עטרות (שיח יצחק).

וְאִין דְּנִין פְּרִישַׁת שְׁבַעָה לְשַׁבְּעָה מִפְּרִישַׁת שְׁבַעָה לְיוֹם אַחַד, והסברא לחלק בזה היא, שבפרישת שבעה ליום אחד מתקיימת הפרישה כדן, אבל בפרישת שבעה לשבעה, הפרישה אינה כדן, שהפרישה אינה מועילה ליום השני של הרגל, כיון שהיום הראשון של הרגל [שאינו פורש בו], מפסיק בין הפרישה שהיתה לפני הרגל לבין היום השני של הרגל (הערות הגר"ש אלישיב, וראה פני שלמה).

והטעם שלא אומרים שהפרישה ברגל היא רק ליום טוב הראשון שהוא קדוש יותר מחול המועד – שחול המועד מותר במלאכת דבר האבד ויום טוב אסור במלאכת דבר האבד – כיון שהפרישה אינה מחמת קדושת היום, אלא מחמת הקרבנות שקורבים ביום זה, ולכן אין חילוק בין יום טוב לחול המועד (גבורת ארי, וראה שם עוד).

וְאִפְּלִלוּ לְמֵאן דְּאָמַר שְׁמִינֵי רְגְלָהּ בְּפִנֵי עֲצָמוּ הוּא, כדעת רב נחמן בגמ' בסוכה (מז, ב) שמברכים 'שהחיינו' בשמיני עצרת, אבל לרב ששת שאין מברכים 'שהחיינו' בשמיני עצרת, אין זה רגל בפני עצמו (גבורת ארי, אולם ראה בתוס' ר"י הלכן שכתב, שלכולי עמא שמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו, ומשום כך משנה את הגירסא כאן בגמ').

וְאִימָא צְוָה צְוָה דְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, ואף שאין אדם דן גזירה שוה מעצמו [כמבואר בגמ' (פסחים טו, א)], מכל מקום יש מקומות שחז"ל קיבלו שנאמרה גזירה שוה על מילים אלו אך לא קיבלו מהיכן דורשים, ולכן הגמ' דנה מסברא האם הגזירה שוה נאמרה על פרה או על יום הכיפורים (יהודה יעלה א"ח קכב, וראה השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ב).

ולדעת המקשן כאן, מה שהוצרך לימוד נוסף על פרישה ביום הכיפורים, מלבד תיבת 'לכפר', ללמדנו שרק ביום הכיפורים צריך פרישה הואיל ונאמר בו 'צוה' ולכפר', אבל בפרה שנאמר בה רק 'צוה' ובשאר קרבנות שנאמר בהם רק 'לכפר', אין צריך פרישה [ולעשות] לא נכתב כלל (לדרשה) (תוס'). ויש שפירש, ש'צוה' לומדים שצריך פרישה אחרי יום הכיפורים, הואיל והוא נאמר אחרי העשייה, ומ'לכפר' לומדים שצריך פרישה לפני יום הכיפורים (תוס' ישנים).

וְאִימָא צְוָה דְּקָרְבָּנוֹת, להצריך פרישה לכל כהן שמקריב קרבנות ציבור (רש"י), אבל כהן שמקריב קרבן יחיד אינו צריך פרישה, כיון שאינו דומה לקרבנות שהיו במילואים (ריטב"א). ויש שפירש, שהלשון 'ציווי' שייך רק בקרבן ציבור ששלעולם מצווים להביא קרבנותיהם, אבל בקרבן יחיד, אין היחיד מצווה להביאו מצד עצמו, אלא שאם חטא חייב להביאו (שיעורי הגר"מ פיינשטיין לג).

וְאִימָא כִּפְרָה דְּקָרְבָּנוֹת, כגון קרבן יחיד, שבכמה מקומות בתורה נאמר בו 'וכפר עליו הכהן' (רש"י). ואין הכוונה שקושיית הגמ' היא רק על קרבן יחיד, אלא הקושיא היא שבין קרבן יחיד ובין קרבן ציבור יהיו צריכים פרישה (פני יהושע, וראה מהר"ץ חיות ורש"ש). אמנם, קושיית הגמ' לעיל 'ואימא ציווה דקרבנות', היא רק על קרבן ציבור, משום ששם הקושיא היא שנלמד דין פרישה בקרבנות מגזירה שוה ממילואים, ורק קרבן ציבור דומה לקרבנות המילואים, אבל כאן שהקושיא היא שנלמד דין פרישה בקרבנות מהיתור של 'לכפר', אין חילוק בין קרבן יחיד לקרבן ציבור (הערות הגר"ש אלישיב).

מִי יִדְעִין הִי כַּהֵן מִתְרַמֵּי דְבַעֲיָה לִיה פְּרִישָׁה, שהרי היו זוכים בעבודה על ידי פייס, ואין אנו יודעים מי זוכה בפייס (רש"י), ואף שקרבן יחיד קרב ללא פייס, ורק על קרבן ציבור היו עושים פייס [כמבואר לקמן (כו, ב)], מכל מקום כיון שקרבן ציבור שקרב על ידי פייס אינו צריך פרישה, לא מסתבר שקרבן יחיד יצטרך פרישה, שלא יהא טפל חמור מן העיקר, ולכן בין קרבן ציבור ובין קרבן יחיד אינם צריכים פרישה (פני יהושע, וכביאורו לעיל בקושיית הגמ', שבין קרבן יחיד ובין קרבן ציבור יצטרכו פרישה, וראה שפת אמת). ויש שפירש, שקרבן יחיד קרב ללא פייס רק אם הבעלים רוצה ליתנו לכהן מסוים, אבל אם אינו רוצה, עושים עליו פייס (הגהות מהר"י לנדא [לבעל הנודע ביהודה] לקמן כו, ב, וראה משנה למלך תמידין ומוספין ד, ט).

ולעיל שהקשו מדוע לא לומדים פרישה בקרבנות מ'צוה', היו יכולים לתרץ כתירוץ הגמ' כאן שאין אנו יודעים מי זוכה בפייס, אלא שתיצדו שם תירוץ טוב יותר (אבן שלמה, וראה עוד גבורת ארי).

נִיבְעֵי לִיה פְּרִישָׁה לְכוּלֵיהּ מִשְׁמַרְתָּ בֵּית אָב, ואף שפרישה זו אינה דומה לפרישה שהיתה בימי המילואים שממנה רוצים ללמוד, שהרי הפרישה בימי המילואים היתה לודא עבודה, ואילו הפרישה בקרבנות היא רק לספק עבודה, שיתכן שכהן זה לא יעבוד, מכל מקום כיון שהלימוד לפרישה בקרבנות הוא מ'לכפר' ולא מגזירה שוה, אפשר ללמודו אף שאינו דומה ממש למלמד,